
ТРАДИЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ РІЗНИХ КРАЇН СВІТУ

Ірина Когут, Вікторія Маринич

Резюме. Рассмотрены и определены пути повышения эффективности организации физкультурно-оздоровительной работы отечественных учебных заведений на основании анализа нормативно-правовых документов разных стран мира, изучено их содержание. Выявлены особенности организации физкультурно-оздоровительной работы в учебных заведениях Украины, Российской Федерации, Республики Беларусь, Республики Казахстан, Польши.

Ключевые слова: физкультурно-оздоровительная работа, нормативно-правовые документы в области физической культуры и спорта, традиционные подходы.

Summary. Ways to improve the organization of sports and recreation activities of domestic educational institutions on the basis of analysis of legal documents around the world were considered and identified. The substance of legal documents around the world on organization of sports and recreation activities in educational institutions were studied. The features of sports and recreation activities organization in educational institutions of Ukraine, Russia, Belarus, Kazakhstan, Poland were ascertained.

Key words: fitness and recreational activity, legal documents in physical culture and sports area, traditional approaches.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку суспільства в умовах загострення проблем здоров'я населення та демографічної кризи актуальності набуває проблема формування здорового способу життя молоді, особливо в системі освіти [8]. Одним із актуальних питань сучасної вітчизняної освіти є вдосконалення системи фізичного виховання закладів освіти, формування у дітей та учнівської молоді України потреби у фізичному й гармонійному розвитку особистості та їх залучення до регулярних занять фізичною культурою і спортом. Державні установи України, які приймають рішення з питань збереження здоров'я дітей та молоді, а також установи освіти з програмно-методичним забезпеченням щодо формування здорового способу життя та виховання здорової поведінки молоді, суттєво впливають на її можливості й здатність зміцнювати та зберігати своє здоров'я.

Структура функціонування системи фізичного виховання в Україні, яка складається із соціальної і педагогічної підсистем, на практиці у повному обсязі не реалізується, зокрема, з причин недосконалої соціальної підсистеми [9]. Нормативно-правова база, програмне та ресурсне забезпечення, організаційно-управлінська ланка мають створювати надійні умови функціонування педагогічного процесу, спрямованого на підвищення рівня фізичного стану вихованців, зміцнення здоров'я, зниження захворюваності, визна-

чення пріоритетів формування навичок здорового способу життя з урахуванням особливостей закладів освіти.

Якість соціальної підсистеми визначає розвиток педагогічної підсистеми, тому аналіз традиційних підходів в організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти на підставі нормативно-правових документів та програмного забезпечення особливо актуальний за складних соціально-економічних умов, в яких перебуває Україна.

Як свідчать результати дослідження, проблема фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти є предметом наукового пошуку багатьох фахівців і здійснюється за такими напрямками: нормативно-правове регулювання відносин у сфері фізичної культури, зокрема у ВНЗ (Ю. Мічуда, В. Лукащук, В. Огаренко, А. Скрипник та ін.), адміністративно-правові основи регулювання фізичної культури і спорту (Ю. Репкіна), окремі адміністративно-правові аспекти означеної проблеми досліджувались у працях вітчизняних та зарубіжних фахівців у сфері фізкультури та спорту (С. Алексеев, Л. Аристова, С. Гуськов, Т. Круцевич, І. Переверзін, С. Шпилько та ін.). Проте аналіз традиційних підходів в організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти різних країн світу на підставі розгляду нормативно-правових документів є недостатньо вивченим, що й визначає актуальність дослідження.

Роботу виконано згідно зі Зведеним планом НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темами 3.1 «Вдосконалення програмно-нормативних засад фізичного виховання в навчальних закладах» (номер держреєстрації 0111U001733) та 1.4 «Теоретико-методичні засади розвитку спорту інвалідів» (номер держреєстрації 0111U001717).

Мета дослідження — підвищення ефективності організації фізкультурно-оздоровчої роботи вітчизняних закладів освіти на підставі аналізу нормативно-правових документів різних країн світу.

Методи дослідження: аналіз й узагальнення науково-методичної літератури, нормативно-правових документів та матеріалів мережі Інтернет; спостереження, порівняння, синтез й аналіз.

Результати дослідження та їх обговорення. Традиційні підходи в організації фізкультурно-оздоровчої роботи в різних країнах визначають законодавчі документи, які регулюють правові, організаційні, економічні та соціальні основи діяльності в області фізичної культури і спорту. Для аналізу і порівняння таких підходів розглянемо законодавчу базу Російської Федерації, Республіки Білорусь, Республіки Польща, а також Республіки Казахстан, які мають глибокі і системні надбання з організації фізкультурно-оздоровчої роботи. Для вирішення завдань дослідження увага акцентувалася на інформації щодо організації саме фізкультурно-оздоровчої роботи.

В Україні побудовано багаторівневу законодавчу базу щодо фізичного виховання населення, яку можна систематизувати за рівнями [4]. Перший (вищий) рівень — це спеціальні закони, які визначають основи державної політики щодо фізичної культури і спорту в сфері освіти: Закони України «Про фізичну культуру і спорт» і «Про освіту». Другий рівень — накази Президента України з різних питань функціонування та розвитку сфери фізичної культури і спорту в системі освіти. Третій рівень — програмно-нормативні документи, дія яких обмежується певним часом. До них належить «Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 роки» (2011). Четвертий рівень — постанови Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України. П'ятий рівень — розпорядчі та нормативно-методичні документи, ухвалені центральним органом виконавчої влади з питань фізичної культури і спорту.

Оскільки немає єдиної структури законодавчої бази в різних країнах світу, обмежимося порівнянням важливих для держав спеціальних законів у галузі фізичної культури і спорту та програмно-нормативними документами виконавчої влади, які реалізують державну політику в

цій галузі. Критеріями щодо порівняння можуть слугувати спільні положення, законодавчі норми, структура і змістовне наповнення документів. У досліджуваних законах України, Російської Федерації, Республіки Білорусь, Республіки Казахстан, Польщі, які регламентують функціонування сфери фізичної культури і спорту, дається визначення фізичної культури як складової загальної культури суспільства, національної культури, сфери соціально-культурної діяльності, що спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її особистості [2, 3, 10, 11, 14].

Аналіз зазначених законів свідчить, що в їх загальних положеннях визначаються основні напрями впровадження фізичної культури через фізичне виховання різних груп населення, масовий спорт, фізкультурно-спортивну реабілітацію, фізичний відпочинок. Водночас у всіх законах присутня стаття або розділ, які регулюють організацію фізичної культури в закладах освіти (табл. 1).

Наприклад, в Україні фізкультурно-оздоровча робота у навчально-виховній сфері здійснюється в поєднанні з фізичним вихованням дітей та молоді з урахуванням стану їх здоров'я, рівня фізичного та психічного розвитку. Фізичне виховання шляхом проведення обов'язкових занять у закладах освіти здійснюється відповідно до навчальних програм, затверджених у встановленому порядку (ст. 26) [10]. Також організовується позанавчальна фізкультурно-спортивна робота за участю позашкільних навчально-виховних закладів, громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості.

В Російській Федерації заклади освіти (ст. 28) також самостійно визначають форми занять фізичною культурою, засоби фізичного виховання, види спорту і рухової активності, методи і тривалість занять фізичною культурою на основі державних освітніх стандартів і нормативів фізичної підготовленості [11].

Стаття 19 Закону Республіки Білорусь визначає можливість закладів освіти відповідно до законодавства та, враховуючи інтереси учнів, визначати засоби фізичного виховання, методи проведення навчальних занять, а також проведення додаткової фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи. Для проведення додаткової фізкультурно-оздоровчої і спортивно-масової роботи в закладах освіти організовуються гуртки, групи, секції за видами спорту [2].

Стаття 9 Закону Республіки Казахстан регламентує фізичне виховання в закладах освіти, що здійснюється в режимі навчального та продовженого дня, у позанавчальний час та самостійно відповідно до навчальних планів, комплексних дер-

Таблиця 1 — Організація фізичної культури в закладах освіти різних країн світу

Країна	Заклади освіти, в яких здійснюється фізкультурно-оздоровча робота	Обсяг годин на тиждень
Україна	Дошкільні виховні заклади, середні загальноосвітні, професійні навчально-виховні, вищі навчальні заклади, позашкільні навчально-виховні заклади, громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості	У середніх загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах уроки з фізичної культури є обов'язковими і проводяться не рідше як тричі на тиждень
Російська Федерація	Освітні установи початкової загальної, основної загальної, середньої (повної) загальної освіти, середньої професійної та вищої професійної освіти	До обсягу тижневого навчального навантаження загальноосвітніх закладів усіх видів і типів вводиться третя година фізичної культури
Республіка Білорусь	Дошкільні заклади, загальноосвітні та професійно-технічні заклади освіти. Для проведення додаткової фізкультурно-оздоровчої і спортивно-масової роботи в закладах освіти організуються гуртки, групи, секції за видами спорту	Обов'язкові уроки фізичного виховання проводяться не рідше як тричі на тиждень
Республіка Казахстан	Дитячі дошкільні установи, загальноосвітні школи та професійні школи, коледжі, ліцеї, вищі навчальні заклади, спортивні клуби й позашкільні фізкультурно-спортивні організації	Обов'язкові уроки фізичного виховання проводяться: в дошкільних установах не менше 8 год на тиждень, у загальноосвітній школі не менше 3 год, в професійно-технічних школах, коледжах, ліцеях і вищих навчальних закладах не менше 4 год протягом всього періоду навчання
Республіка Польща	Дитячі садочки, школи, навчально-виховні центри (позашкільні навчальні заклади) і вищі школи	Обов'язковий обсяг фізичного виховання для учнів початкової і середньої школи — 4 год на тиждень, для учнів старшої школи — 3 год на тиждень

жавних програм фізичного виховання, санітарними правилами та гігієнічними нормативами [3]. Для занять фізичними вправами у позанавчальний час створюються спортивні клуби та позашкільні фізкультурно-оздоровчі організації.

У Законі Республіки Польща (ст. 19) зазначається, що в дошкільних закладах, школах, навчально-виховних центрах і вищих школах протягом навчального дня обов'язковим є проведення занять із фізичного виховання [14].

Реалізація і виконання Законів здійснюється виконавчими органами влади на підставі Державних програм. Досвід багатьох розвинених країн показує, що завдання, закладені в законах, можуть бути вирішені при реалізації державних комплексних програм із розвитку фізичної культури і спорту. Проведений аналіз свідчить, що в програмах окреслені терміни виконання, які обмежені за часом, визначені частка громадян, які мають систематично займатися фізичною культурою по закінченню терміну виконання програми, кількість перспективних годин рухової активності на тиждень у закладах освіти, заходи фізкультурно-оздоровчої роботи, показники забезпечення інфраструктурою спорту.

Термін реалізації Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007–2011 рр. в Україні закінчився [6]. У вільному доступі наявна інформація про виконання програми тільки за 2008 та 2009 рр., тому можна передбачити, що програма не виконана в повному обсязі.

У 2011 р. прийнята «Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 рр.» [7]. У ній підкреслюється необхідність переходу від

епізодичних і розрізнених заходів щодо вирішення нагальних та тимчасових проблем організації дозвілля населення і підготовки національних збірних команд, збереження традиційної системи розвитку фізичної культури і спорту, спрямованої на збереження стабільно-середньої ситуації до програмно-цільового методу та концентрації зусиль центральних, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості, інших суб'єктів сфери фізичної культури і спорту із залученням коштів бюджетів усіх рівнів, інших джерел фінансування на виконання пріоритетних завдань. Планується до 2016 р. збільшити до 20 % залучення дітей та молоді 6–23 років до занять в дитячо-юнацьких спортивних школах, на 1–2 % збільшити рівень охоплення населення руховою активністю в обов'язі до 30 хв щодня, а кількість годин рухової активності на тиждень в освіті становитиме 8–12 год (5–6 год планувалось попередньою програмою).

В Російській Федерації очікуваними кінцевими результатами реалізації Федеральної цільової програми «Розвиток фізичної культури і спорту в Російській Федерації на 2006–2015 роки» [12] передбачається: збільшити частку громадян Російської Федерації, які систематично займаються фізичною культурою і спортом, до 30 % загальної кількості громадян; підвищити показник забезпеченості спортивною інфраструктурою до 30 об'єктів на 100 тис. жителів тощо.

Розвиток фізичної культури і спорту в Республіці Білорусь є одним із найважливіших напрямів державної соціальної політики, ефективним інструментом оздоровлення нації і зміцнення

міжнародного іміджу [1]. Частка громадян, які систематично займаються фізичною культурою, становитиме не менше 20 % загальної чисельності населення.

У Республіці Казахстан метою Державної програми [5] є сталий розвиток фізичної культури і спорту. Має відбутися збільшення охоплення дітей і підлітків, які займаються фізичною культурою і спортом, у загальній чисельності дітей та підлітків із 9,5 % в 2010 р. до 12 % в 2015 р. Частка школярів, охоплених спортивними секціями, у 2015 р. має становити 25 %; частка студентів, які систематично займаються фізичною культурою і спортом, загальної чисельності студентів, — 28,5 % в 2015 р.

У Польщі, як і в інших країнах Ради Європи, фізична культура є основним компонентом державної політики, тому держава несе відповідальність за розвиток фізичної культури. Стратегічни-

ми цілями розвитку фізичної культури в Польщі [13] є створення у населення розуміння необхідності в різних формах фізичної культури для розвитку, профілактики та охорони здоров'я, формування здорового способу життя; подолання негативних тенденцій розвитку серед дітей та молоді; покращення доступу населення до основних напрямів фізичної культури, принаймні, в ЄС стандартах; реконструкція системи спорту, роблячи її більш доступною для всіх молодих людей; захист і поступове відновлення спортивної інфраструктури відповідно до стандартів розвинених європейських країн, поступове розширення можливостей для загальної фізичної культури, а також сприяння виробництву спортивного і туристичного спорядження для загального користування.

В таблиці 2 представлено заходи щодо підвищення ефективності організації фізкультурно-

Таблиця 2 — Традиційні підходи організації фізкультурно-оздоровчої роботи в системі освіти різних країн світу

Країна	Заходи щодо підвищення ефективності організації фізкультурно-оздоровчої роботи
Україна	<ul style="list-style-type: none"> • Удосконалення нормативно-правової бази галузі фізичної культури і спорту • Збільшення в навчальних закладах усіх типів обсягу рухової активності на тиждень • Широке залучення батьків до виховання здорової дитини • Поступове оновлення матеріально-технічної бази закладів фізичної культури і спорту • Популяризація здорового способу життя та подолання стану суспільної байдужості до здоров'я нації • Широке впровадження соціальної реклами різних аспектів здорового способу життя в усіх засобах масової інформації та заборони усіх прямих та прихованих видів реклами алкоголю, тютюну тощо
Російська Федерація	<ul style="list-style-type: none"> • Підвищення інтересу населення Російської Федерації до занять фізичною культурою і спортом • Розвиток інфраструктури для занять масовим спортом в освітніх установах і за місцем проживання • Створення та впровадження в освітній процес ефективної системи фізичного виховання, орієнтованої на особливості розвитку дітей і підлітків
Республіка Білорусь	<ul style="list-style-type: none"> • Створення високоєфективної системи управління галуззю на всіх рівнях • Подальше поліпшення якості організації фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів на основі традиційних і новітніх технологій • Устаткування в районних центрах тренажерних залів із пропускною спроможністю не менше 20 відвідувачів на годину • Організація роботи сезонних фізкультурно-спортивних споруд (загальноміських та районних ковзанок) • Організація та забезпечення проведення оглядів-конкурсів на кращу організацію масової фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи • Розробка та тиражування електронних засобів навчання (навчально-методичних посібників) з фізичного виховання для викладачів закладів освіти
Республіка Казахстан	<ul style="list-style-type: none"> • Розширення мережі доступних спортивних секцій і клубів з видів спорту для дітей, підлітків та молоді, в тому числі в сільській місцевості • Відкриття дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ) та спортивних клубів у регіонах • Оснащення дошкільних установ, загальноосвітніх шкіл, ліцеїв і коледжів сучасним спортивним обладнанням та інвентарем, у тому числі в сільській місцевості • Створення регіональних центрів (клубів) спортивно-масової роботи • Створення дитячих дворових (підліткових) клубів у регіонах • Створення відділень і клубів із зимових видів спорту • Відновлення лижних баз в організаціях освіти • Продовження роботи спортивних товариств • Прийняття заходів із використання у позаурочний та вечірній час спортивних об'єктів навчальних закладів з метою проведення спортивних заходів (секцій, груп здоров'я тощо) серед населення
Республіка Польща	<ul style="list-style-type: none"> • Розробка авторських освітніх програм фізичного виховання • Впровадження сучасних програм контролю фізичного стану, щорічні тижні оцінки рівня рухових якостей • Вдосконалення системи спортивних і розважальних заходів позашкільної освіти • Сприяння фізичній активності суспільства, активізація батьків • Навчання плаванню як практична форма фізичного розвитку молодших школярів • Ініціювання та підтримка програм підвищення фізичної активності в різних середовищах і соціальних групах • Активне просування туризму • Розширення форм відпочинку та реабілітації неповносправних • Сприяння спорту та фізичній активності людей з обмеженими можливостями • Розвиток спортивної інфраструктури (велосипедні доріжки, бігові і лижні маршрути, водні об'єкти)

оздоровчої роботи, заплановані в Державних програмах різних країн світу.

Висновки

1. На підставі аналізу наукової літератури, нормативно-правової бази фізичної культури і спорту визначено, що високі показники результативності фізкультурно-оздоровчої роботи мають країни-сусіди України, а саме Російська Федерація, Республіка Білорусь, Республіка Казахстан, Республіка Польща. З огляду на це, аналіз змісту нормативно-правових документів саме цих країн дозволив з'ясувати особливості розвитку системи фізичного виховання та окреслити проблеми і перспективи організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти України, що підвищить ефективність її реалізації.

2. В усіх проаналізованих законах, які регламентують функціонування сфери фізичної культури і спорту різних країн світу, сформульовано поняття «фізична культура». У розділі «Фізична культура і спорт в системі освіти» визначено заклади освіти, які здійснюють фізичне виховання, а також кількість годин на тиждень для обов'язкових занять фізичною культурою. В середньому це три години на тиждень, проте в Республіці Казахстан в дошкільних закладах обов'язкові вісім годин на тиждень, а у вищих навчальних закладах — не менше чотирьох годин на тиждень. У Республіці Польща учні молодшої та середньої школи мають чотири години занять фізичною культурою на тиждень.

3. Спільним в організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти України, Російської Федерації, Республіки Білорусь, Республіки Казахстан, Республіки Польща є те, що у

зазначених країнах фізкультурно-оздоровча робота відбувається у всіх ланках неперервної освіти (від дошкільних закладів до вищої школи). Реалізація і виконання законів здійснюється на підставі Державних програм, які приймаються на обмежений термін, як правило, на чотири роки. Проте в Російській Федерації та Республіці Польща цей термін найдовший — 10 років. Найбільша частка громадян, які будуть систематично займатися фізичною культурою, становить 30 % в Російській Федерації, в Україні найбільша кількість годин рухової активності на тиждень, запланованою програмою — 8–12 год.

4. Аналіз нормативно-правових документів різних країн світу дозволив визначити напрями підвищення ефективності фізкультурно-оздоровчої роботи вітчизняних закладів освіти, а саме: організацію роботи сезонних фізкультурно-спортивних споруд (загальноміських та районних ковзанок); організацію та забезпечення проведення оглядів-конкурсів на кращу організацію масової фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи; розробку та тиражування електронних засобів навчання (навчально-методичних посібників) з фізичного виховання для викладачів закладів освіти; сприяння авторським освітнім програмам фізичного виховання; впровадження сучасних програм контролю фізичного стану, щорічні тижні оцінки рівня рухових якостей; навчання плаванню як практична форма фізичного розвитку молодших школярів; активне просування туризму; систему спортивних і розважальних заходів позашкільної освіти; сприяння спорту та фізичній активності людей з обмеженими можливостями.

Література

1. *Государственная программа развития физической культуры и спорта в Республике Беларусь на 2011–2015 годы*, утверждено Постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 24 марта 2011 № 372 [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.mst.by/ru/razvitie-sporta>.
2. *Закон Республики Беларусь «О физической культуре и спорте»* от 18 июня 1993 г. N 2445-XII (в ред. Законов Республики Беларусь от 29.11.2003 № 251-3, от 19.07.2006 N 150-3, от 20.12.2007 N 296-3, от 09.11.2009 N 51-3) [Электронный ресурс] // Режим доступа: http://www.brsm.by/ru/youth_infoline/zakon/1921501283/phys.
3. *Закон Республики Казахстан «О физической культуре и спорте»* от 02.12.1999 N 490-I [Электронный ресурс] // Режим доступа: http://kazakhstan.news-city.info/docs/sistemsh/dok_oeufvo.htm.
4. Лукашук В. І. Аналіз нормативно-правової та законодавчої бази функціонування фізичної культури у ВНЗ / В. І. Лукашук // *Socioprosp: міждисц. зб. наук. пр. з соціології та соц. роботи.* — 2012. — № 3. — С. 46–52.
5. *Отраслевая программа развития физической культуры и спорта в Республике Казахстан на 2011–2015 годы*, утверждена постановлением Правительства Республики Казахстан от 30.11.2011 № 1399 — [Электронный ресурс] Режим доступа: http://sport.gov.kz/ru/?page_id=750.
6. *Постанова Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2006 р. № 1594 «Про затвердження Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007–2011 роки»* [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1594-2006-p>.
7. *Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 р. № 828-р «Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 роки».* — [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/828-2011-p>.

8. *Стан та чинники здоров'я українських підлітків: монографія* / О. М. Балакірева, Т. В. Бондар, О. Р. Артюх та ін.; наук. ред. О. М. Балакірева. — К.: ЮНІСЕФ, Укр. ін-т соц. дослідж. ім. О. Яременка; «К.І.С.», 2011. — С. 4–7.
9. *Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту: у 2 т. / ред.: Т. Ю. Круцевич.* — К.: Олімп. л-ра, 2008. — Т. 1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання С. 42–45.
10. *Україна. Закони. Закон України «Про фізичну культуру і спорт»: за станом на 20 січ. 2010 р.* / Верховна Рада України. — К.: Парлам. вид-во, 2010. — 25 с.
11. *Федеральный закон «О физической культуре и спорте в Российской Федерации» от 4 декабря 2007 года № 329-ФЗ [Электронный ресурс]* // Режим доступа: <http://minstm.gov.ru/documents/89.shtml/xPages/item.11.html>.
12. *Федеральная целевая программа «Развитие физической культуры и спорта в Российской Федерации на 2006–2015 годы» от 11 января 2006 г. № 7 [Электронный ресурс]* // Режим доступа: <http://sport.minstm.gov.ru/15/808.shtml>.
13. *Ministerstwo sportu: strategia rozwoju sportu w polsce do roku 2015, Warszawa, styczeń 2007 r.* [Электронный ресурс] // Режим доступа: http://d1dmfej9n5lghm.cloudfront.net/msport/files/Loga%20i%20pliki/strategia_rozwoju_sportu_do_roku_2015.pdf?1334718697.
14. *Ustawa “О культуре физической” з дня 18 stycznia 1996 г.* [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.wopr.bip.mswia.gov.pl/dokumenty/zalaczniki/5/5-27.pdf>.

References

1. *State program of physical culture and sports development in the Republic of Belarus for 2011–2015 years, approved by the Council of Ministers on March 24, 2011 N 372 [Electronic resource]* // Access mode: <http://www.mst.by/ru/razvitie-sporta>.
2. *Law of the Republic of Belarus “On Physical Culture and Sports” on June 18, 1993 N 2445-XII (in the red. Laws of the Republic of Belarus of 29.11.2003 N 251-W, of 19.07.2006 N 150-W, from 20.12.2007 N 296-W, from 09.11.2009 N 51-N) [Electronic resource]* // Access mode: http://www.brsb.by/ru/youth_infoline/zakon/1921501283/phys.
3. *Law of the Republic of Kazakhstan “On Physical Culture and Sport” from 02.12.1999 N 490-I [Electronic resource]* // Access Mode : http://kazakhstan.news-city.info/docs/sistemsh/dok_oevfvo.htm.
4. *Lukashchuk V. Analysis of the regulatory and legislative framework of the physical education in high school / V. Lukashchuk // Socioprostrir: interdisciplinary collection of research papers in sociology and social work. — 2012. — N 3. — P. 46–52.*
5. *The branch program of physical culture and sports development in the Republic of Kazakhstan for 2011–2015 years, approved by the Government of the Republic of Kazakhstan dated 30.11.2011 № 1399 [Electronic resource]* // Access Mode: http://sport.gov.kz/ru/?page_id=750.
6. *Cabinet of Ministers of Ukraine on 15 November 2006 N 1594 “On approval of the State program of development of physical culture and sports in 2007–2011” [Electronic resource]* // Access mode: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1594-2006-n>.
7. *Cabinet of Ministers of Ukraine on August 31, 2011 N 828-p “On Approval of the Concept of targeted social programs of development of physical culture and sports for 2012–2016.” [Electronic resource]* // Access mode: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/828-2011-p>.
8. *Status and health factors of Ukrainian teenagers: Monograph / O.M. Balakireva, T.V. Bondar, A.R. Artyukh et al. Scient. ed. O.M. Balakirev. — Kiev: UNICEF, O. Yaremenko Ukr. Inst. of soc. research; K.I.S., 2011. — P. 4–7.*
9. *Theory and methods of physical education: study guide for students of Phys. Education and Sports universities: in 2 Vol. — Vol. 1. The general principles of the theory and methodology of physical education / red.: T. Krutsevych. — Kiev: Olympic literature, 2008. — P. 42–45.*
10. *Ukraine. Laws. Law of Ukraine “On Physical Culture and Sports”: as of January 20. 2010 / Verkhovna Rada of Ukraine. — Kiev: Parliament publ. house, 2010. — 25 p.*
11. *Federal Law “On Physical Culture and disputes in the Russian Federation” of 4 December 2007, № 329-FZ [Electronic resource]* // Access Mode: <http://minstm.gov.ru/documents/89.shtml/xPages/item.11.html>.
12. *Federal Target Program “Development of physical culture and sports in the Russian Federation for the years 2006–2015” on January 11, 2006 № 7 [Electronic resource]* // Access mode: <http://sport.minstm.gov.ru/15/808.shtml>.
13. *Ministry of sports: development strategy in Poland 2015, Warsaw, January 2007 [Electronic resource]* // Access Mode : http://d1dmfej9n5lghm.cloudfront.net/msport/files/Loga%20i%20pliki/strategia_rozwoju_sportu_do_roku_2015.pdf?1334718697.
14. *Law of Poland “On physical culture” of 18 January 1996 [Electronic resource]* // Access mode: <http://www.wopr.bip.mswia.gov.pl/dokumenty/zalaczniki/5/5-27.pdf>.